

Шулюк Б. С.
*кандидат економічних наук, доцент,
докторант кафедри фінансів імені С. І. Юрія
Західноукраїнського національного університету*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-254-1-30>

ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНИХ РИЗИКІВ В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТІВ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ЗДІЙСНЕННЯ

Залежно від сфери діяльності та спеціалізації суб'єкти господарської діяльності в процесі реалізації проєктів державно-приватного партнерства (далі –ДПП) можуть здійснювати значний вплив на навколишнє середовище. Виникнення непрогнозованих і некерованих екологічних проблем може спричинити неуспішну реалізацію проєкту, призвести до його краху. Адже нейтралізація екологічних ризиків є недешевим процесом, що зумовлює зниження фінансової результативності проєкту. Тому екологічна оцінка є важливою саме на початковому етапі його реалізації. Вона здійснюється для того, щоб з'ясувати наскільки позитивно чи негативно вплине реалізація проєкту на екологічну ситуацію в певному регіоні. Крім того, варто зважити на можливість виникнення розбіжностей між національними та міжнародними екологічними стандартами. Адже при їх невідповідності учасники партнерства, звертаючись за позикою до міжнародних фінансових інституцій чи урядів інших країн, можуть отримати відмову. Тому основним завданням партнерів є врахування всіх екологічних аспектів, які можуть вплинути на його подальшу реалізацію та результативне завершення.

Загалом в усіх вітчизняних проєктах ДПП [1] оцінюється екологічна результативність запланованих дій. Проте не завжди така оцінка свідчить про наслідки впливу проєкту на навколишнє середовище, наприклад діяльність з перевалки таких вантажів, як хімічні добрива (у проєкті «Модернізація портової інфраструктури Херсонського та Скадовського морських портів та підвищення ефективності їх використання»). Відтак не передбачено заходи для мінімізації чи нівелювання негативних впливів. Схожа ситуація спостерігається й в інших проєктах («Енергетичний міст «Україна – Європейський Союз», «Реконструкція

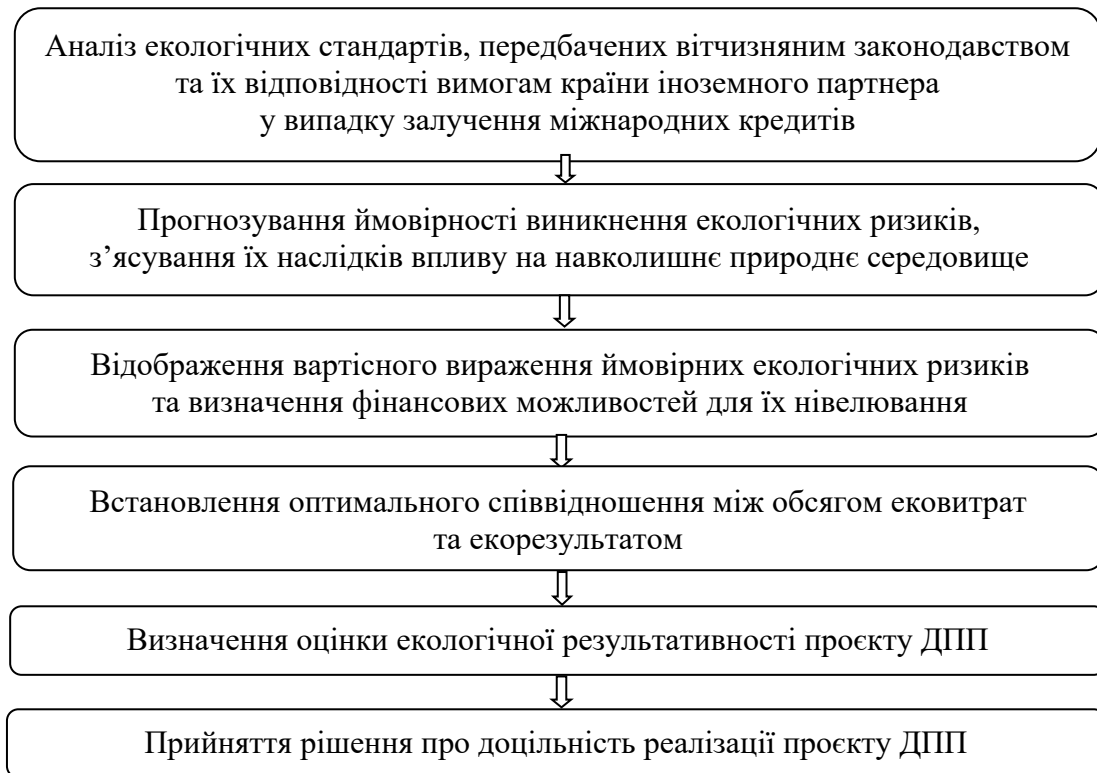
існуючого та створення нового вантажного терміналу в аеропорту «Бориспіль», «Паливно-заправний комплекс в Міжнародному аеропорту «Бориспіль»), де ініціаторами недостатньо уваги приділено оцінці екологічного впливу, адже зазначено тільки про його позитиви. Поряд з тим в Проєкті концесії у морському порту Херсон, Проєкті концесії в Спеціалізованому морському порту Ольвія та Проєкті з розвитку центральної заправної станції паливно-заправного комплексу ДП «Міжнародний аеропорт «Бориспіль» оцінені ризики діяльності з урахуванням їх впливу на довкілля, внаслідок чого розроблено комплекс заходів, які повинні здійснити державний і приватний партнери задля їх мінімізації.

У вітчизняній практиці застосовувані методи підвищення відповідальності суб'єктів господарської діяльності за охорону навколишнього природного середовища здебільшого не дають змоги досягнути очікуваних результатів. Основними причинами, що зумовлюють недоврахування екологічних факторів в процесі реалізації проєкту ДПП є:

- 1) відсутність єдиної комплексної методики розрахунку показників. Серед значної кількості критеріїв зазначеної оцінки можна виділити: рівень викидів на одиницю продукції, загальний обсяг викидів, площі рекультивованих земель, споживання води та скидання стічних вод тощо;
- 2) складність обліку багатьох екологічних факторів впливу на навколишнє середовище внаслідок їхньої різноманітності;
- 3) нерозвиненість інституційного середовища у сфері компенсації збитків, які завдаються навколишньому середовищу.

Зазначені проблеми зумовлюють необхідність розроблення комплексної оцінки екологічної результативності проєктів ДПП, яка дала б змогу визначити грошове вираження ймовірних наслідків впливу на навколишнє середовище, фінансові можливості покриття збитків та прийняти рішення про доцільність реалізації певного проєкту. Окрім того, це сприятиме ранжуванню проєктів за рівнем їх екологічної результативності. На рис. 1 відображену алгоритм здійснення методики оцінювання екологічної результативності партнерських проєктів держави і бізнесу.

Вважаємо, що здійснюючи цю оцінку, органи державної влади та суб'єкти господарювання забезпечуватимуть екологічну безпеку певного регіону завдяки мінімізації чи нівелюванню негативних наслідків впливу реалізації проєкту ДПП на навколишнє природне середовище, життя та здоров'я населення.

Рис. 1. Алгоритм методики оцінки екологічної результативності проєкту державно-приватного партнерства

Джерело: побудовано автором

Література:

1. Стан здійснення ДПП в Україні (За даними Міністерства економіки України). URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1ffb7ee1be26&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini>.